

การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
ตามแนวทบทวงมหาวิทยาลัย

นางสาวลลิตา จันทรแก้ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-697-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

, ๑ S.A. 2544

I 19496989

**A DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR THE QUALITY ASSURANCE SYSTEM
IN THE FACULTIES OF EDUCATION UNDER GUIDELINES
OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS**

MISS LALITA CHANKAENG

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research**

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-697-5

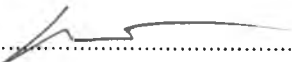
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ ตามแนวทบทวมหาวิทยาลัย
โดย   นางสาวลลิตา จันท์แก้ง
ภาควิชา   วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร จามรมาน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

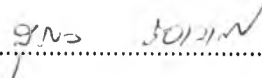

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

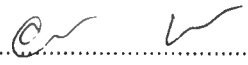
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร จามรมาน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อวยพร เรืองตระกูล)

ลลิตา จันท์แก้ง : การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
ตามแนวทบทมหาวิทยาลัย (A DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR THE QUALITY ASSURANCE
SYSTEM IN THE FACULTIES OF EDUCATION UNDER GUIDELINES OF THE MINISTRY
OF UNIVERSITY AFFAIRS) อ.ที่ปรึกษา : ศ. ดร. อุทุมพร จามรมาน, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร. ทองอินทร์
วงศ์โสธร , 157 หน้า ISBN 974-346-697-5.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามองค์ประกอบของคุณภาพ
9 องค์ประกอบว่าในแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวบ่งชี้อะไรบ้าง และเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของ
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่อยู่ในโครงการนำร่องเกี่ยวกับประกันคุณภาพ
การศึกษาในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน
2) การเรียนการสอน 3) กิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรนักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม 7) การบริหารและจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ ข้าราชการผู้ช่วยทางวิชาการ และข้าราชการผู้ช่วยทางธุรการ สังกัดคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
และมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ระบบ
ประกันคุณภาพ และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพ ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้
การยืนยันคะแนนความสำคัญที่ได้จากแบบสอบถามชุดแรก สำหรับคะแนนความสำคัญของตัวบ่งชี้เหล่านั้นเป็นค่าที่ได้จากการนำค่า
ความถี่ของตัวบ่งชี้แต่ละตัวที่ถูกเลือกมาคำนวณเป็นค่าร้อยละ จากนั้นก็นำค่าร้อยละที่ได้มากำหนดเป็นค่าคะแนนความสำคัญของ
ตัวบ่งชี้เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามแนวทบทมหาวิทยาลัย ได้ตัวบ่งชี้
ทั้งสิ้น 101 ตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบของคุณภาพอุดมศึกษา 9 องค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ซึ่งองค์ประกอบปรัชญา
ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการเรียนการสอน 23 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบกิจกรรม
การพัฒนาหลักสูตรนักศึกษา 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการศึกษา 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบบริการวิชาการแก่สังคม 7 ตัวบ่งชี้
องค์ประกอบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการบริหารและจัดการ 19 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการเงินและ
งบประมาณ 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบระบบและกลไกการประกันคุณภาพ 9 ตัวบ่งชี้

2. ตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามแนวทบทมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นมีความตรง
เชิงโครงสร้าง และตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ ข้าราชการสาย ข และ
ข้าราชการสาย ค โดยมีค่าไค -สแควร์เท่ากับ 13.29 ที่องศาอิสระ 18 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.77 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับ
ความกลมกลืนเท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วเท่ากับ 0.97 และค่าดัชนีรากกำลังสองของเศษเหลือ
เท่ากับ 0.020

ภาควิชา.....วิจัยการศึกษา .....

สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2543.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4083759527 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORD : SYSTEM INDICATORS / QUALITY ASSURANCE

LALITA CHANKAENG : A DEVELOPMENT OF INDICATORS FOR THE QUALITY ASSURANCE SYSTEM IN THE FACULTIES OF EDUCATION UNDER GUIDELINES OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS ADVISOR : PROF. UTUMPORN JAMORNMANN, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : ASSO. PROF. TONG -IN WONGSOTHORN, Ph.D. 157 pp. ISBN 974-346-697-5.

The purposes of this research were to study the indicators for quality assurance system followed by 9 quality factors indicating quality assurance system in the Faculties of Education under the jurisdiction of the Ministry of University Affairs, 9 factors were : 1) Philosophy, Mission, Objectives and Plan 2) Teaching and Learning 3) Student Support 4) Research 5) Public Service 6) Cultural Preservative 7) Administration and Management 8) Finance and Budget 9) Quality Assurance and Enhancement. The samples consisted of 289 administrators, faculty members and supporting staff of Faculties of Education from 4 universities : Chulalongkorn University, Kasetsart University, Srinakharinwirot University and Burapha University. The research instruments were 2 types of questionnaire, the first one for collecting data about indicators for the quality assurance system and the second one for opinions about importance of those indicators. The frequency of opinions were converted to scores and analyze. Results of this study were as follows :

1. The 101 indicators for the quality assurance system in the Faculties of Education of 9 factors were developed, 10 for Philosophy ,Mission, Objectives and Plan Factor, 23 for Teaching and Learning Factor, 9 for Student Support Factor, 10 for Research Factor, 7 for Public Service Factor, 6 for Cultural Preservative Factor, 19 for Administration and Management Factor, 8 for Finance and Budget Factor and 9 for Quality Assurance and Enhancement Factor.

2. The indicators for the quality assurance system in the Faculties of Education showed construct validity which provided the chi-square goodness-of-fit statistics of 13.29, df = 18, p = 0.77, GFI = 0.99, AGFI = 0.97 and RMR = 0.020.

Department.....Educational Research....

Field of study.....Educational Research....

Academic year.....2000.....

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาและกรุณาอิงจากศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร จามรมาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่คอยให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการที่กรุณาดูแลเอาใจใส่ระหว่างการศึกษาดำเนินการด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทุกท่าน โดยเฉพาะอาจารย์รุ่งฟ้า กิติญาณุตถ์นธ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยและทบวงมหาวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณอานุภาพ ธงภักดี ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา รวมถึงเพื่อน ๆ นิสิตภาควิชาวิจัยทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อส่วนและคุณแม่ทองสา จันทร์แก้ว ที่คอยสนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาในขั้นนี้

ลลิตา จันทร์แก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามเชิงปฏิบัติการ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 ความหมายและคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	6
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคุณภาพอุดมศึกษา.....	11
ตอนที่ 3 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และการพัฒนาตัวบ่งชี้.....	19
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพใน ระดับอุดมศึกษา.....	28
ตอนที่ 5 สรุปผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพใน ระดับอุดมศึกษา.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 63
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง..... 69
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของ ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัย..... 75
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 88
	สรุปผลการวิจัย..... 89
	อภิปรายผลการวิจัย..... 94
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้..... 99
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป..... 99
	รายการอ้างอิง..... 101
	ภาคผนวก..... 107
	ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 108
	ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ที่นำมาวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน..... 140
	ภาคผนวก ค คำสั่งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน..... 150
	ประวัติผู้วิจัย..... 157

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปผลการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพในระดับ อุดมศึกษา.....	43
3.1	จำนวนกลุ่มประชากร จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	51
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	52
3.3	จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	52
3.4	สัดส่วนของประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	53
3.5	โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถามชุดที่ 1.....	54
3.6	โครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ระบบ ประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย.....	56
3.7	โครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อของแบบสอบถามชุดที่ 2.....	58
3.5	โครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ ของตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามแนวทาง ของทบวงมหาวิทยาลัย.....	59
4.1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร.....	69
4.2	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์.....	70
4.3	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการสาย ข.....	72
4.4	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการสาย ค.....	74
4.5	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน.....	75
4.6	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการเรียนการสอน.....	76
4.7	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบกิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	77
4.8	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการศึกษาวิจัย.....	78
4.9	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบบริการวิชาการแก่สังคม.....	79
4.10	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	80
4.11	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารและจัดการ.....	81
4.12	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการเงิน และงบประมาณ.....	82

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.13	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบระบบและกลไกการประกันคุณภาพ..	83
4.14	ค่าสถิติจากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับที่ 1 และ 2	87
4.15	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และ แผนดำเนินงาน.....	142
4.16	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการเรียนการสอน.....	143
4.17	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบกิจกรรมการพัฒนานิสิต นักศึกษา.....	144
4.18	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการวิจัย.....	145
4.19	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบบริการวิชาการแก่สังคม.....	145
4.20	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	146
4.21	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารและจัดการ.....	147
4.22	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบทางการเงินและงบประมาณ.....	148
4.23	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบระบบและกลไก การประกันคุณภาพ.....	149

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
4.1	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรและองค์ประกอบที่บ่งชี้ระบบประกัน คุณภาพตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัย	84